

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna peti- vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nfrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani veljaja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljaja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljaja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenredno delje in praznike, ob 1/26 popoldne.

Razglas c. kr. deželne vlade kranjske.

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je blagovolilo Njega ekscelenci gospodu ministerskemu predsedniku premilostivo poslati naslednje Najvišje ročno pismo:

„Ljubi grof Taaffe!

Kakor vsi Moje hiše tikajoči se veselijo dogodki, napolnil je tudi cesarjeviču nasledniku, dragemu sinu Mojemu, od nebes podeljeni dar hčere srca zvestih narodov Mojih z veseljem in živim sočutjem.

Mnogoštevilne patrijotične in lojalne izjave deželnih zastopov, občin, drugih korporacij, posebno pa tudi obilne ustanove in drugi dobrodelni čini, katerim povod je bil navedeni dogodek, pričali so Mi v največje zadostilo Moje, da se ljubezen in zvesta udanost, katero Jaz in Cesarica vsak čas nahajava v taki sreč povzdigujoči meri, skazuje tudi Mojima otrokoma cesarjeviču nasledniku in cesarjevičini.

Z ginjenim srcem izrekam za to Svojo, cesaričino, cesarjevičevo in cesarjevičino presrečno zahvalo ter Vam naročam, da to takoj vsestransko razglasite. Na Dunaji, 9. septembra 1883.

Franc Jožef s. r.“

Po visokem naročilu gospoda ministerskega predsednika radostno razglasim to Najvišje ročno pismo.

V Ljubljani, 11. septembra 1883.

C. kr. deželni predsednik:
Andrej baron Winkler s. r.

Cesarska odlikovanja.

Presvitli cesar so z Najvišim odlokom dne 9. septembra, spregledavaje dotične takse, podelili:

Dostojanstvo tajnega svetovalca:

Knezu in škofu v lavatinskemu v Mariboru dr. Jakobu Maksimilijanu Stepischneggu.

Veliki križ Franc Jožefovega reda:

Knezu in škofu v Gradcu dr. Janezu Zwerggerju in knezu in škofu v Ljubljani dr. Janezu Pogačarju.

Red železne krone II. vrste:

Deželnemu glavarju na Kranjskem grofu Gustavu Thurn-Valsassina.

Red železne krone III. vrste so dobili:

Veletrgovec in predsednik hranilnice v Ljubljani Aleksander Dreö; župan v Ljubljani Peter Grasselli; korar v Ljubljani dr. Janez Gogala; vladni svetovalec v pokoji v Ljubljani Anton Laschan; posestnik in obrtnik v Ljubljani dr. Jožef Poklukar; posestnik v Črnomlju dr. Jožef vitez Savinschegg.

Naslov cesarskega svetovalca:

Ravnatelj kupčijske šole v Ljubljani Ferd. Mahr; tajnik kupčijske zbornice v Ljubljani Janez Murnik.

Vitezki križ Franc Jožefovega reda:

Trgovec v Ljubljani Leopold Bürger; posestnik Oton Detela; načelnik na železnici v Ljubljani Gustav Habit; dekan v Postojni Janez Hofstetter; službeni ravnatelj hranilnice v Ljubljani Rihard Janeschitz; zdravnik v Ljubljani dr. Friderik Keesbacher; dekan v Begunjah Silvester Keše; dekan v Trebnem Janez Kovačič; veliki obrtnik v Ljubljani dr. Jožef Kosler; predsednik kupčijske zbornice v Ljubljani Jožef Kušar; c. k. lajtnant in grajšček v Vipavi grof Karol Lanthieri; ravnatelj kranjske obrtne družbe Karol Lukman; prvi magistratni svetovalec Ludovik Perona; občinski župan v Krškem Viljem Pfeifer; grajšček v Tolstem Vrhu Karol Rudež; župan v Kamniku dr. Maksimilijan Samec; župan v Kranji Karol Šavnik; dekan na Vrhniku Martin Šlibar.

Zlati križ za zasluge s krono:

Župan v Kočevji in deželni poslanec Jožef Braune; stotnik požarne straže v Ljubljani Franc Doberlet; Sekcijski inženir pri južni železnici Anton Gürke; predsednik obrtne družbe v Ljubljani Anton Klein; župan v Gorenjem Logateu Matija Milavec; župan v Dolenjem Logateu Adolf Mulley; nadučitelj in vodja mestne šole v Ljubljani Andrej Praprotnik; posestnik tovarne v Ljubljani Gustav Tönnies; posestnik tovarne v Rudolfovem Anton Vertačič.

Zlati križ za zasluge:

Župan v Vipavi Karol Dolenc; župan v Gočah Štefan Habe; župan v Radovljici Franc Hudovernik; spovednik v nunskem samostanu v Loki Matija Jeriha; okrajni zdravnik v Črnomlju Anton Paulin; soproga profesorja zdravilstva dr. Schiffrerja v Ljubljani Celestina Schiffrer; učitelj na vadnici Ivan Tomšič; nadučitelj in župan v Cerkljah Andrej Vavken.

Sreberni križ za zasluge s krono:

Nadučitelj v Šmariji Janez Borštnik; župan na Ježici Ignacij Cunder; župan v Domžalah Matej Janežič; lekarni provizor v Ljubljani Gašper Kozina; učitelj v Železnikih Jožef Levičnik; župan v Ilirski Bistrici Aleksander Ličan; župan v Črnem Vrhu Janez Peternel; župan v Spodnjem Zemonu Jožef Potèpan; prirednik na deželnem muzeji v Ljubljani Ferdinand Schulz; župan pri Mariji Devici v Polji Luka Strah; župan v Gorjah Jurij Žumer.

Sreberni križ za zasluge:

Vpokojeni sluga v Litiji Janez Badjura; nadzornik v prisilni delalnici v Ljubljani Jožef Dobnikar; stavec v Ljubljani Janez Lindt-

ner; deželni uradni sluga v Ljubljani Jožef Šelko; mestni civilni stražnik v Ljubljani Mihael Schuber; vpokojeni sluga okrajne sodnije v Rudolfovem Janez Sobetz.

Razun teh jih je mnogo odlikovanih na Štajarskem, izmed teh hočemo omeniti nekatere bolj znanih prihodnjič.

V Ljubljani, 12. septembra.

Danes je sicer za svet navadni delavni dan, a za nas Avstrijane gotovo najbolj prazničen dan. Obhaja se po celem cesarstvu z večjo ali manjšo slovesnostjo, kakor je ravno mogoče, dvestoletnica slavne zmage čez krutega Turka pred našim stolnim mestom Dunajem. „Haec dies, quam fecit Dominus“ — to je dan, kterega je Gospod naredil, da se veselimo in radujemo v njem, se je glasilo gotovo iz tisočerihih sre takrat, glasi se tudi danes. Kakor Izraelci nekdanj, so pred 200 leti tudi avstrijska ljudstva lahko prepevala: „Zanjke so strte (pretrgane) in mi smo rešeni“. Da res, Dunaj je bil rešen, rešene so bile ž njim dežele in ljudstva našega cesarstva, rešeno pa je bilo ž njimi tudi krščanstvo in vsa evropejska omika. — Alleluja!

S to zmago je bil pa Turek za vselej vničen; do tistega časa ni več živel zmagonosno, ampak le životaril kot bolan mož do današnjih dni, katerih mu je gotovo le še malo odločenih v Evropi. Res je še tudi potem kterikrat v vojski zmagal, a kakor je do l. 1683 na zemlji in deželah pridobival, naj je bil tudi kterikrat vmes tepen, tako je potem udarjen na deželah in moči zgubljeval, naj je tudi kterikrat kak oddelek krščanske vojske zmagal.

Resnično, naj se ta prigodek še toliko ceni, se ne bo precenil. Le Bog vé, kaki bili bi nasledki, naj bila bi takrat krščanska vojska zmagana in Dunaj Turkom v roke prišel. Najbrž bi bili mi in daleč okrog zdihovali pod oblastjo krutega Turka, kakor so zdihovali do najnovjših časov naši bratje v Bosni in Hercegovini.

Toraj ni čuda, da se danes vzdigujejo zahvalnice za podeljeno zmago iz tisočerihih sre vernih katoličanov ne le po vseh mestih Avstrije (v farnih cerkvah po deželi so se v naši škofiji opravljale zahvalnice preteklo nedeljo Imena D. M.), ampak tudi po Nemškem. Saj tudi Nemci, n. pr. Bavarci, Saksonci i. dr. so bili deležni zmage in skozi dvestoletja sadu te zmage. Kakor so bili nasledki neprecenljivi, tako je bila pa zmaga res tudi prečudna — pravi čudež. Krščanska armada je štela komaj 65.000 vojščakov, turška pa čez 200.000. Vrh tega so Turki zasedali vse kraje, kateri so jim količkaj služili ali v obrambo ali v napade. Kako prečudna je bila, je vedel najbolj ceniti voditelj krščanske vojske sam. Kralj Sobieski je najprej sporočal zmago papežu Inoncenciju, kteremu je šel gotovo tudi najprvi delež, s kratkimi pa prelepimi besedami: Venimus, vidimus et

— Deus vicit — prišli, videli smo, zmagal pa je Bog. Temu pripoznanju je sledilo tudi dejanje: Prva pot po vhodu na Dunaju je bila v cerkev sv. Štefana, kjer je sledila iz navdušenih src tisočera hvala in zahvala Bogu za njegovo pomoč.

In vendar (kdo bi mislil!) našle so se puhle liberalne glave, celo v najbolj prizadetem prestolnem mestu Dunaji, ki so hotele veselo in zahvalno praznovanje dvestoletnice zabraniti ter jo obhajati le z vzdajanjem spominske plošče in prozajičnim zajutrkom. A ni se jim sponeslo; ljudstvo čuti, kaj je Bogu dolžno ter je snovalo, razne slovesnosti. Dunajski nadškof so jim pa najbolj račun prekrizali. Napovedali so slovesne tridnevnice s pridigami in božjo službo, ki so se pričele 7. t. m. popoludne. 8. so sami blagoslov z Najsvetejšim delili. V cerkvenih govorih se je vse omenilo, kar je imelo kako dotiko z vojskovodji, junaki in zmagovalci na Dunaji. Nadškof so bili vedno sami navzoči. Danes pak so imeli nadškof sami najsijajnišo in slovesnišo službo božjo, h kateri so povabili zraven vsakovrstnih dostojanstvenikov tudi druge avstrijske škofe.

Po cerkveni službi božji, ktere so se izgledno vdeležili cesar sami, nadvojvode, ministri in drugi najvišji cesarski vradniki, so imeli zbor, v katerem so sklenili posebno adresu zahvale in vdanosti Nj. Svetosti, papežu Leonu XIII. in Nj. Veličanstvu presvitemu cesarju Francu Jožefu, kot glavnima naslednikoma prouzročiteljev preslavne zmage, papeža Inocencija XI. in cesarja Leopolda I.

Tudi mnogo svetnih slovesnost se je danes na Dunaji obhajalo. Najimenoitnejša je gotovo otvorjenje veličastne nove, ravno dodelane mestne hiše, ktera nima enake sestrice v vseh glavnih in prestolnih evropskih mestih.

Razun tega je imelo danes več katoliških društev svoje zборе, v katerih so izrekli zahvalo Bogu za čudovito zmago, obetali katoliški veri in krščanski omiki zvesti ostati ter si prizadevati za nje razširjanje pri svojih domačih in drugih. Na večer je ljudska veselica v „Praterju“ in potem velikanski umetni ogenj. Na Kahlenbergu blizu Dunaja bodo rakete med tem spuščali v znamenje zmage enako kakor so jih pred 200 leti, da se rešilna armada bliža.

Če ne enake, pa tem podobne zahvalne slovesnosti se se danes obhajale, kakor rečeno, po celi Avstriji.

Naj sklenemo te kratke črtice s prelepimi besedami predsednika dr. Robert Pattaj-a v seji reform-društva: „Naši zdajni sovražniki so brezvestniši (ko nekdanj) ter si le prizadevajo, nas pridobiti za nevredni nam neznani način življenja. Ali krščanski značaj ohraniti, bodi naša glavna skrb. Sramovati bi se morali svojih sprednikov, ne bili bi krščanskega imena vredni, če bi ne skrbeli čist in nepokvarjen značaj svojim otrokom zapustiti.“

Turčija — sramota Evrope.

Preteklo je vže nad 500 let, kar je stopil prvi Turek na evropska tla. Boj je bil Turkom vsakdanje opravilo, rop in požiganje njihovo največje veselje. Kdo sošteje tisoče in tisoče krščanskih vojakov, ki so pali pod turškim mečem? Čegavo pero opiše strah in grozo krščanskih narodov pred ljutim sovražnikom? Kdo povrne škodo, ki jo je povzročila turška

krvoločnost in neusmiljenost? Znane so besede turškega derviša: „Kamor stopi turška noga, zvane celo trava.“ In te besede so se žalibog spolnile največ na slovanskih tleh.

Z vsakih korakom poteptalo je turško kopto na balkanskem polotoku sadove tisočletne kulture. Kje je stari Bizanc s tisočeriimi palačami, prekrasnimi cerkvami in čednimi poslopji? Turška divjost je požgala in razrušila spomenike mnogoletnega truda. Kjer so stale krasne palače, dvigajo se sedaj leseni kočurji in umazane bajte. Kjer se je nekdanj čistil krščanski Bog v prelepah cerkvah, meče se na tla mahomedov derviš v prazni, pusti mošeji, ki jo je sezidal krščanski suženj, krvavi denar.

In če se ozremo po pokrajinah, kjer je še pred nedavnim časom žulil turški polumesec ubozega, a žilavega ratarja: kaka revščina in zanemarjenost! Zemlja, po naravi rodovitna in bogata, leži zapuščena. Reke so od peska zajezene, polje slabo ali celo nič obdelano, in cest, mostov, železnic itd. iščeš zastoj. Atene, nekdanji sedež človeške omike, ki so štejele do 150.000 prebivalcev, imele so pred štiridesetim letom par sto revnih bajt. Ali naj govorimo še o neusmiljenosti in besnosti turških paš v podunavskih in balkanskih deželah? Ne vzbujajmo si žalostnih spominov preteklih dni, ki jih mora čutiti vsako sočutno srce! Ne tožimo evropskih vlad, ki so vsled svoje nevošljivosti in dobičkarije daljšale Turčinu dneve njegovega gospodstva! Habsburški rod vé povedati, koliko bridkih ur mu je povzročil turški sultan, in slovanski kmet, koliko grenkih solz je pretočil pod divjo silo.

Proseče se je oziral Slovan na vse strani po rešitvi in iskal pomoči proti sovragu. V eni roki nosil je meč, v drugi držal je oralo, a ko je klasje dozorelo, odnesel mu ga je Turčin. Avstrija mu ni mogla pomagati, zapadna Evropa pa se ni brigala za-nj. In če je potegnil Rus meč za svojega trpečega, južnega brata, prihitel je kramar Anglež, zvitni Francoz ali škodoželjni Italijan ter mu zapovedal: do tukaj in ne dalje. In tako gospodovalo je celih 500 let.

Toda balkanski narodi niso pozabili na svojo preteklost, niti jim je opešala moč. Krepko je dvignil srbski narod svojo čvrsto roko, hrabro je sukal ostri svoj meč nad trideset let. Priporil si je prostost, otresil se turških verig in vrgel polumesec sè strehe Belega grada. Grška postala je prosta in Rumunska vživa sad večletnega boja. Bolgar daje si sam postave, Bošnjak in Hercegovce oddahnila sta se pod orlom avstrijskim. Še se sicer dviga polumesec iz-nad strehe Carigrada, toda njegova moč je oslabela, luč otemnela, in nekdanji mogočni Ozman postal je „bolan mož“.

Vendar „vzhodno vprašanje“ ni še rešeno. Vsaka država rešila bi ga rada v svoj prid; in vsled te needinosti živi še turški bolnik, dokler mu ne zmanjka moči.

Človeku se mora studiti, ko bere neumnosti in bedarije v judovskih in Slovanom sovražnih listih. Pozabljen je nekdanji strah pred Turki, pozabljeno zlo preteklih dni, in sè sočutjem govori časopisje „o ubozem Turku“. Z zaničevanjem govori o srbskem „svinjskem pastirji“ in črnogorskem „roparji“. Južni Slovani se ne želé pod rusko vlado, oni so ji le prijazni iz hvaležnosti, da jih je podpirala v turških bojih z vojaki in denarjem. Balkanski narodi so pa tudi zmožni živeti v samostojnih državah. To kaže njih zgodovina, družina in

slovstvo. Vzhodno vprašanje bode rešeno z mečem zatiranih narodov. Turek mora zapustiti Evropo ter se preseliti v notranjo Azijo, njegovemu divjaštvu primerno deželo. Prosto naj diha sin Balkana, visoko naj leta sokol Črne gore, sam svoj gospod naj bode prebivalec ob donavskem obrežji. In da se to zgodi, parola naj nam bode: „Vun s Turki iz Evrope“.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. sept.

Avstrijske dežele.

Nadomestne volitve za občinski zbor v *Trstu* bodo v IV. volitvenem redu 6., a v III. 9. okt. t. l.

Po celi mnogojezični Avstriji se je slovesno praznovala *dvestoletna rešitev Dunaja* ter dotični listi večje in manjše članke iz vseh glavnih mest donajajo. Osobito so se pa Poljaki v Krakovem obnesli, žal, da nam prostor ne dopušča sijajne slavnosti natančneje opisovati.

V ponedeljek 10. t. m. sta zborovala *deželna zbora koroški in predarlski*. — V koroškem deželnem zboru je prebral poslanec Hinterhuber poročilo deželnega odbora, ki našteva dela in zgradbe za vravnanje Drave in za varstvo obrežne zemlje, dela so bila nasnovana v porazumljenji s e. k. vlado, poročilo pravi, da vlada pomaga kolikor moči. Poročilo za naveti vred se oddaje stavbenemu odseku. — V predarlskem deželnem zboru je bila sprejeta resolucija, ki se tiče praznovanja nedelj in sklenilo se je, dodati k stroškom za zavod gluhonemov v Tirolih v Milsu 9000 gold. Sklepno so sprejeli nekatere spremembe deželnega in občinskega volitvenega reda.

Na Štajarskem je e. k. namestnik izdal razglas, ki se tiče nemirov na štajarski meji. Prigodilo se je, da so domačini siloma napadli osebe in premoženje tujih prišlecev. Zoper tako ravnanje naj se poganjajo vsi, ki imajo vpliv in oblast, posebno srenjski predstojniki in hišni očetje, oblasti bodo vse storile, da se varuje last in premoženje zasebnikov, ako to ne izdá, rabila se bode strogost postave.

Čehi so v Pardubicah v nedeljo po Malem Šmarnu zopet odkrili jeden spominek, ki velja dvema kmetoma, bratoma Veverka, izumnikoma — pluga ruhadla (Sturzflug), ki se je že po celem svetu vdomačil. Čehi so nam vedno za lep uzor, in prav je, da se tudi kmetijskemu izumniku spominek postavi.

Iz Zagreba se 10. sept. naznanja: Tukaj je sedaj mirno. Sploh se misli, da bode zanaprej tako ostalo. V Stanjevacu je prišlo do boja, ker so kmetje napadli voz, na katerem so žandarji peljali vjete. Kmetje so jih hoteli oprostiti, a žandarji so streljali na kmete. — V Zagrebu hočejo meščanje sami skrbeti za mir, v slehrni ulici so postavljeni nekteri, da pazijo na prišlece, kaj nameravajo, a tudi, da se tujcem ne godi krivica. Sedaj je dokazano, da so tuji draživeci ljudstvo (poulične dečake) nahujskali, da so razsajali in okna pobijali. V Vrabčah pravijo, da so se po nesreči sprli z žandarji. Ljudje so se v nedeljo zbirali in veselo kričali, pravijo, da so bili tudi nekoliko vinjeni, a žandarji so mislili, da jih hočejo napasti, in so med ljudstvo streljali, tri osebe so bile hudo ranjene, a več le nekaj. Vradno preiskovanje o tem se je začelo. — Z ognjem se ni šaliti.

Tudi na *Madjarskem* stranke pri konferencah sedé. Pri seji madjarske neodvisne stranke predlagal je Lajoš Moczary, naj se vse napake, kar jih je sedaj ministerstvo zakrivilo, zapišejo v zapisnik. Konferenca je predlog sprejela in trije Madjari so sestavili zapisnik (protokol). Po nazorih neodvisne stranke pregrešila se je vlada v dvojnem oziru in t. j. da je dunajske ministre za svet o hrvaških homatijah vprašala, ko je le za notranje neredne šlo, in drugič, da je imenovala za vladnega komisarja generala, ki je le držav-

nemu vojnemu ministru in nobeni vladi odgovoren in vrh vsega tega niti ni ogerski podanik. Ta stranka menda bo delala na to, da se bo morala vlada ojstro pred državnim zborom zagovarjati zaradi svojega postopanja. Iz tega nekteri sklepajo, da mora nevarnost na Ogerskem že odpravljena biti, kajti sicer bi se pač neodvisna stranka vže iz golega patriotizma vladi ne stavila po robu.

„Egyertertes“-u se dvoje na Rambergovi proklamaciji čudno zdi. Prvič obljuba, da bode madjarska vlada hrvaške težnje prav hitro odstranila, iz česar se lahko sklepa, da je Tisza Rambergu mnogo obljubiti moral; drugič pa Madjare jako boli, da se v celi proklamaciji niti jedenkrat imé „Ogersko“ ali „krona sv. Štefana“ ne bere. — Vsakdo vé, kje ga čevelj žuli.

Sarajevo, 11. sept. Tudi letos se postavijo štiri nove bosanske kompanije, po jedna v Sarajevu, Banjiluki, Doljni Tuzli in Mostaru.

Skupni denarstveni minister *pl. Kallay* je prišel 11. sept. v Sarajevo z ženo in z odsekovim načelnikom Merey-om, na kolodvoru ga je sprejel g. k. baron Appel in načelniki oblasti.

Vnanje države.

Don Carlos, glava španjskih legitimistov, odpovedal se je odločno francoskemu prestolu ter pravi, da ostane zvest Španiji.

Bismarkov organ „Nordd. Allg. Ztg.“ pravi o priliki poroda v Laksenburgu: „Narodi avstrijske monarhije klanjajo se čestitajoč cesarjevičevemu paru, kakor vedno tudi sedaj najtesneje v veselji in žalosti združeni, ter mu izražajo svoje simpatije, ktere bodo najsrčneje tudi po naši domovini odmevale, kjer smo izvanredno ceno prijateljskih odnošajev z Avstro-Ogersko čim dalje tim boljše tudi iz osebne strani spoznavati se naučili.“

Iz Pariza, 7. septembra. „Temps“ pravi: Včeraj sta se kitajski poročnik Tseng in minister Callemel-Lacour prav prijazno pomenkovala. Poročnik je podal podlago za pogojitev, ki se zdi ministru pomisleka vredna, sedaj ko je nastalo razmerje po sklenjeni pogodbi v Hue vse drugačno, in ta pogodba zagotavlja francosko pokroviteljstvo nad državo Anam. Podlage pogojitve bi bile sledeče: 1. Vprašanje zarad Kitajske nadvlade nad Anam naj se prizna v obliki častne pravice, oblika za to se bode še posebno določila. 2. Meje naj se tako vravnajo, da bode po nekterih krajih neutralna zemlja.

Španjski postanec na Francoskem Ferman Nunez je izročil svojo ostavko. Žalilo ga je baje vedno sumničenje španjskih listov, kakor bi bil Nunez za Zorillovo postopanje vedel, toda opustil je svoji vladi ob pravem času javiti.

Iz Petrograda, 7. sept. Razglasuje se cesarski ukaz 25. junija, ki določuje, po koliko da štejejo družine pehote in sotnije konjice v državni brambi. Družine bodo imele 43 častnikov in 650—1000 družega moštva, a sotnije bodo imele po 3 častnike, 145 drugih mož in 140 konj.

Iz Londona se poroča 1. sept. da so se tudi v Ameriki „fenierji“ zopet jeli z oživljenjem zarote na Irskem pečati. Podkuril jih je Carrejev morilec O'Donnell, ki je v Ameriko pobegnil. V zadnji polovici avgusta prišlo je že mnogo irskih Amerikancev na Angleško in drugih še pričakujejo. Menda bodo zopet takoj začeli.

Devet **Ircev** v Glasgou, ki so zatoženi, da so se vdeležili zločinov z dinamitom, je bilo včeraj pred porotno sodbo. Lordkancelar za Irsko Law je tukaj umrl.

Iz Kahire, 10. sept. Major Baring, prihodnji prisvetnik egiptovske vlade, je prišel v Suez, od tod pojde v Kahiro.

Blizo **Trapezunta** in ob znožji pogorja Kop-Dagh zrojili so zopet vstaši.

Izvirni dopisi.

Krems ob Donavi, 9. sept. (*Slavnost v spomin kralja Sobieskega.*) Včeraj na dan Ma-

rije Device vršila se je v bližnjem mestu Tulnu ob Donavi slavnost v spomin dneva 6. sept. 1683, kterege dne in leta so se združile pri tem mestu nemško-vojaške čete s četami hrabrega junaka Sobieskega, kralja poljskega, s kterih močjo je bil rešen Dunaj grozovitih Turkov. Že prejšnji večer bilo je mesto okinčano z vihrajočimi zastavami. 8. sept. ob 5. uri zjutraj zbujala je vojaška godba ljudstvo k svečanosti. Prihrumelo je iz bližnje okolice mnogo sveta k tej slovesnosti, da je bilo težko prostora dobiti v tem sicer precej prostornem mestu. O 9. uri pridrdral je posebni brzovlak iz Dunaja s 300 gosti, med kterimi bila je večina poljskih na Dunaji bivajočih rojakov vsake vrste. Tulnški župan na čelu mestnega zastopa sprejel je poljske rojake prav prijazno in jih spremljal v farno cerkev, kjer se je brala slovesna sv. maša v ta spomin. Potem je razdelil profesor grof Stanislav Tarnowski od njega zloženo spominsko pismo. Popoldne bil je bankeť v hotelu „Zur Donaulände“, pri kterem se niso pogrešale avstrijske pijače, celo tudi poljski „vutki“ prišli so na mizo. Knez Konstantin Czartoriski napil je najprej Njih Veličanstvu Francu Jožefu. Odvetnik dr. Duniecki se je vzdignil in prav srčno zahvalil mestnemu zastopu za prijazni sprejem in podaril mestu za spomin krasno podobo (vhod Sobieskega v glavno mesto Dunaj), slikano od imenitnega poljskega slikarja Elias-z-ija. Tako je bil v Tulnu menda začetek dvestoletne obletnice „premage Turka pred Dunajem“. Sledila bodo slovesna obhajanja tega dejanja po vseh avstrijskih mestih in deželah.

Domače novice.

(*Zaplenjen*) bil je včeraj „Slovenec“ za voljo dopisa „Od Drave“ — govoročega o propadanji blagostanja nekterih stanov.

(*O cesarskih odlikovanjih.*) Ko je včeraj popoldne prinesel telegraf prve novice o odlikovanji za cesarjevim potovanjem, jelo je postajati po Ljubljani vse živahno, vse je popraševalo, kdo je bil odlikovan in kako. Zvečer so komaj čakali in oblegali pošto, še le „Wiener Zeitung“, ki je dospela zvečer z brzovlakom, napasla je radovednost, ker je imela vso dolgo vrsto odlikovancev naštetih na prvem mestu. In res, lepa vrsta jih je in odličnih, akoravno med njimi marsikterege ni, ki je morda za gotovo kaj pričakoval. Odlikovancev vseh skup po Kranjskem in Štajarskem je 172 oseb, na Kranjskem jih je 62. Kteri in kaki so, videti je na prvi strani današnjega lista.

(*200letnica.*) Včeraj ob 10. uri se je obhajala v tukajšnji stolni cerkvi 200letnica oproščenja Dunaja in ž njim celega našega cesarstva ter zapadnega krščanstva Turkov 12. sept. 1683. Sv. mašo z zahvalno pesmijo je imel s polno azistenco g. stolni prošt Jožef Zupan. Navzoči so bili civilni in vojaški dostojanstveniki in obilno družega vernega ljudstva.

(*V zadnji seji mestnega odbora ljubljanskega*) je župan naznanil zahvalo cesarjevo in cesarjevičevo ljubljanskemu mestu ter tudi zahvalo bivšega tu vojaškega poveljništva za naglo in dobro vkvartiranje vojakov. Potem so se sprejela z malimi premembami pravila mestne hranilnice, ki se ima osnovati in za ktero treba cesarjevega dovoljenja, ki se ima nemudoma prositi. — Po predlogu gosp. Murnika privoli se v prodajo licealnega poslopja (sedanje

gimnazije) naučnemu ministerstvu proti temu, da mesto dobi 12.000 gl. za prvo mestno šolo, ki je bila dozdej v tem poslopju.

(*Začetek šol*) se bliža, to videti je na trgu pred šolo, kjer je danes pričel se jako živahen somenj za šolske knjige. Kakor je čutiti, dijaki zeló silijo na ljubljansko gimnazijo iz raznih krajev.

(*Čebelni somenj*) v pondeljek na Marijnem trgu pred frančiškani je bil jako obilno obiskovan. Ceno medu so nastavili po 17 do 19 gl. stari cent. Ker je pa še mnogo lanskega medu na prodaj po nižji ceni, utegne tudi ta cena pasti; opomin čebelarjem, naj se je ne držé pretrdovratno, da ne bodo imeli škode.

(*Prekupovanje na trgu.*) Mestno prebivalstvo, posebno manj premožnih stanov, se silno pritožuje o tem, da branjevci in branjevke na trgu vse prekupujejo in potem mnogo dražje prodajajo, ko tisti, ki svoje pridelke s kmetov na prodaj prinašajo. Zlasti velja to o sadji, ker ne moreš nič kupiti od družih ko od branjevcev. Naj bi slavni naš mestni zbor tudi to zeló skelečo zadevo nekoliko natančneje ogledal in kaj na boljše ukrenil, ker če je sploh kaka reč ozira vredna, je gotova ta.

(*Vsi slovenski polki*), t. j. 17, 47. 7 in 97 so dobili povelje, da odidejo na Hrvaško, kakor poroča „Südst. Post“. — Kuhnovci so se razdelili po Zagorji preko Sotle v Deženice in Sele.

Razne reči.

— Cesarjev dar. Za napravo zvonov in prevstrojo župnikovega poslopja v Špitalu pri Motniku na Kranjskem daroval je presvitli cesar iz svojega 200 gl. (župnijsko poslopje, kakor zvonovi te fare so pa res že vsaj prenovljenja potrebni.)

— Nesreča ali kazen? Od Višnje gore se poroča, da je tam na Mali Šmarn nek znan lovski kradež iz Police šel na lov, puško je imel napeto skrito v grmovji. Ko se prikaže divjad, seže po puško, ktera se pa sproži vánj, da mrtev obleži.

— Židje se kar trumoma na Štajarsko selijo. Osobito po Mariboru in Ptujem že vse mrgoli. Milujemo!

— Državni zakonik. 7. sept. 1883 je izšlo v e. k. dvorni in državni tiskarni XLIII. in XLIV. list državnega zakonika, za sedaj samo v nemškem jeziku. XLIII. list obsega št. 145 ukaz ministra notranjih poslov in poljedelstva dne 3. sept. 1883, kar se tiče tržnega reda za dunajski osrednji živinski somenj. XLIV. list št. 146 obsega cesarski patent dne 2. sept. 1883, s kterim se sklicujejo deželni zbori v Galiciji in Lodomeriji s Krakovim, na Avstrijskem nad Anižo, na Marskem, potem v Trstu in okolico. 7. sept. je bila tudi izdana in razposlana v e. k. dvorni in državni tiskarni italijanska, česka, poljska, rusinska, slovenska, hrvaška in rumunska izdaja l. XXXIV. in XXXVII. drž. zakonika.

— Pismonošem se je povišala plača na Dunaji, v Pragi, v Brnu, Krakovu, Levovu, Gradeu in Trstu. Cesar so jim podelili z odlokom 15. avgusta začasne doklade v zneskih od 32 do 70 gold. po razmerji dotičnih mest.

— Cesar Franc-Jožefovo zavetišče za mladino. V seji izvršilnega odseka za Franc-Jožefovo zavetišče 10. t. m. je naznanil župan dunajski, da je poleg presvitlega cesarja, ki je daroval graščino W. za to zavetišče in poleg blagodušnega darila prve avstrijske hranilnice daroval tudi opat pri Šotih, dr. Ernst Hauswirth 1000 gold. v ta namen. Mnogo knjig je darovalo tudi oskrbnništvo e. k. Terezijne akademije. C. k. svetovalec dr. Wachler je poročal o delavnosti odsekov in je povedal, da bode „Länderbank“ dala tiskovin in dr. Arnold je dal železno kaso. Okrajni nad-

zorniki naj se opozorijo na važnost tega zavetišča. Za službo ravnatelja se je oglašilo 22 kandidatov, ki so se skazali z vrliimi programi. Gojenci naj se ne pečajo toliko s kmetijstvom, marveč z obdelovanjem zemlje za hišne potrebe, naj se vadijo: sadjereje, vrtnarstva, živinoreje in čebelarstva. Magistratni svetovalec Kren je poročal o nameščenju ravnatelja, plača je 1200 gold., prosto stanovanje za-se in družino, 3 kvinkvenije po 200 gold. in po desetletnem službovanju pokojnina, kakor učiteljem. Mag. sv. Peyfus je poročal o denarstvenem stanu. Vitez Goldschmitt je nasvetoval, naj se sestavi pravilni red za društvo in za izvršilen odsek. — No, kaj nam povedó te suhoparne novice? Na Dunaji, menda se je tudi drugej ne manjka, je toliko zanemarjene mladine, da je treba za njo posebnega zavetišča; za kaznilnice mladina ni, med druge šolske otroke pa ne spada, ker je učitelju in učencem za spodtiko. — Napravimo tedaj za njo posebne šole, asile (zavetišča)! To so od nekaj učitelji nasvetovali, ker zanemarnjenih otrok niso smeli, a jih še menda sedaj ne smejo kaznovati tako, da bi mlade hudodelce kaj sklelo — skeleča rana se ne more z ostrim zdravilom ozdravljati. — Gosposka se je tedaj, kakor videti, tega vprašanja resno poprijela, svitli cesar so sami o priliki veselega dogodka v preslavni rodovini podarili lepo grajščino, ki ima mnogo pripravnega prostora tam, kjer se ima vmesiti to zavetišče. — Kakor se iz poročila vidi, posvetujejo se sedaj ravno o napravah tacega zavetišča, iščejo ravnatelja; dečki v asilu se imajo privaditi obdelovanju zemlje, naj postanejo vrtnarji, sadjerejei, i. t. d. Ako tukaj postavijo pravega moža na pravem mestu, bode vse šlo. Poglavitna stvar je pa tukaj krščanska požrtvovalna ljubezen, ki ne išče toliko samega sebe, kakor blagra in sreče bližnjega. Taka mrzla in trdovratna srea se pridobivajo le z ljubeznijo. Ker nam ni ničesa podrobnega znano, ne moremo o tem kaj več govoriti, le toliko še omenimo, da to, kar sedaj na Dunaji ali na Spodnje-Avstrijskem napravljajo, v Ljubljani že imamo. Kje, kdo je to napravil? To zavetišče najdete sedaj na Spodnjih Poljanah za dečke in deklice. Vse to je osnovalo Vincencijevo društvo, oziroma njegov predsednik preč. gosp. dr. Janez Gogala, kteremu vsestransko pomaga gosp. Lasehan, uradnik pri računstvu. Ta dva gospoda vodita že pet let deško zavetišče, dečki hodijo v javne šole, a v zavetišči se za šolski nauk pripravljajo in tam bivajo o prostem času. A sedaj gre ravno za to, da bi dežela izročevala na novo postavljenemu sirotišču tiste dečke, za ktere daje vstanove. — Z ozirom na to je jasno, da taka zavetišča se ponašajo le tam, kjer so izrastla iz tal krščanskega usmiljenja, sicer se to vse rado prevrže v nečimurno razkazovanje, ki nekaj časa oči na-se vleče, a poslednjič se občinstvo vsega naveliča. — Nam pa ostaja dolžnost, da dejanje takih blagih dobrotnikov po vrednosti cenimo, in po svoji moči gmotno in duševno podpiramo. Na ta način se najbolj rešuje socialno vprašanje, ljudje, ki se trudijo za zanemarjeno mladino, so največi dobrotniki človeštvu, koliko zlegovo bvarujejo človeško družino, veliko bolj zaslužno je, ako se zleg odvrne, dokler je še majhen; kdor mladega človeka napelje na pravo pot, ta je pravi jnnak.

— Voz kralja Sobieskega, ki mu ga je dunajsko mesto leta 1683 poklonilo, veljal je 3000 zlatov. Po kraljevi smrti prišel je neki njegovi sorodnici iz Gorenje Šlezije v roke, kjer ga je pruski general-lajtnant Kleist leta 1742 za časa prve šlezijske vojske vzel ter ga na Pomeransko poslal, kjer so iz njega v neki podružnici — leco naredili, iz ktere se še danes božja beseda oznanuje. Prav dobro se še fina slikarja v zlatu pozna, ravno tako štiri érke J. S. R. P., beli orel, turški turbani in helebarde. Na strešici se bere: „Currus triumphalis Johannis Sobiecki Regis Polonorum, (zmagoslavni voz Ivana Sobieckega, kralja poljskega.)

— Shod zvezdoznancev bode na Dunaji 14., 15. in 17. t. m. Zborovanja bodo v mali dvorani cesarske akademije znanosti.

Prišli bodo semkaj zvezdoznanci iz vseh krajev sveta, ne le iz Evrope, marveč tudi iz Afrike in Amerike. Za Dunaj so se odločili za to, ker bode na zvezdarni dogotovljeno do tega časa veliko astronomiško orodje (refraktor), ki lomi svetlobne žarke. Ta refraktor ni le zvezdoznancem važno orodje, marveč vsacemu zanimivo videti. Pri tem shodu bodo navzoči vsi avstrijski vremenoslovci. Pri sejah smejo biti tudi drugi prijatelji znanosti in ved. Pri prvem zborovanju se bodo sprejemali udje na novo vstopivši. Letnine je 15 mark ali 150 za vselej.

— Iz Aleksandrije, 11. septembra. V zadnjih 24 urah je umrlo tukaj za kolero 5 oseb po deželi pa 87.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 12. septembra. O priliki dve-stoletnice je ob 10. uri dopoludne služil sveto mašo dunajski knezoškof v Štefanski cerkvi v navzočnosti cesarjevi, vseh cerkvenih knezov Cislajtanije, ministrov in mestnega svetovalstva. Cesar sprejeli so ob 11. uri dopoludne cerkvene kneze pod vodstvom Ganglbauerjevem k avdijenci.

Vloženje vrhovnega kamna dunajskega magistrata vršilo se je po cesarji slovesno. Ob 10. uri pričel se je nastop društev z zastavami, veteranov v paradi, ki so se nastavili ob srednji strani posvetovališča, vojaki in redarji mejili so prostor. Ljudstva je v gnječi, vse krasno okinčano.

Ob 11. uri so začeli povabljeni prihajati, ki so se brž vsak na svoje mesto podali. Veličasten je bil pogled slavnostne dvorane. Dragocena pogrinjala so bila po tleh, enake preproge ob oknih. Prostor za presvitl. cesarja ves z zlatim brokatom prevlečen. Nadvojvode in ministri, ki so prej prišli, so cesarja v ljudski dvorani pričakovali. Spremljani od župana in španjskega kralja so vstopili cesar v slavnostno dvorano med burnimi „hoch“-klici. Godba je intonirala narodno himno.

Tikoma za cesarjem je šel cesarjevič, vsi nadvojvode in ministri.

Cesar so bili sprejeti pri glavnih vratih od župana, stavbene komisije in stavbenega nadsvetovaleca Schmidta ter spremljani v slavnostno dvorano. Tu je imel župan nagovor na presvitlega cesarja. Izrekal je največo zahvalo za pohod, potem patrijotična čustva vladarski hiši in Avstriji. Priporočal prestolno mesto cesarskemu varstvu in milosti.

Cesar so odgovorili: „Ko sem pred 10 leti položil temeljni kamen temu poslopju, izrekel sem zaupljivo nado, da bo z Božjo previdnostjo sozidalo se tu delo, ki bo prestolici na čast in vsemu prebivalstvu prineslo korist in blagor; danes je dokončano delo, ki bo krasen spomenik domače umestnosti.“ Potem so cesar omenili najhujše sile za Dunaj pred 200 leti, zmage krščanstva, izrazili veselje o povspehu mesta, ki slavi umetnost in učenost. — Na to so cesar podpisali pismo o položenju vrhovnega kamna, za Njimi cesarjevič Rudolf, nadvojvode in ministri. Med vriskanjem slavnostnih gostov in pred posvetovališčem nastavljenih društev podali so se

cesar k otvorjenju zgodovinske razstave, katero so nadrobno ogledali.

Zagreb, 12. sept. Prebivalstvo sel med Gline in Petrinjem vzpelo se je z vso silo proti premožnejšim posestnikom; treba je bilo tje poslati vojakov.

Zagreb, 12. septembra. Danes ponoči je prišlo semkaj več vojakov, deloma da se dopolni posadka, deloma da se ojačijo oddelki po vznemirjenih okrajih razpostavljeni. Nekaj odšlo jih je takoj proti Petrinji, Glini in Kostanjici.

Dunaj, 13. sept. Pri včerajšnjem slovesnem obedu v cesarjevem gradu napil je cesar španjskemu kralju, kteri je na to odgovoril nemški. Kmalu potem napravil je k Aleksandrovemu prazniku cesar napitnico ruskemu caru. Ponoči odpotoval je cesar s španjskim kraljem k vojaškim vajam na Moravsko.

Eksekutivne dražbe.

15. sept. 3. e. džb. pos. Jakob Švigelj iz Dolenje vasi. Logatec. — 3. e. džb. pos. Helena Zgone iz Topol, 1860 gl. Lož. — 1. e. džb. Jože Zaverl iz Rakovnika, 400 gl. Ljubljana. — 1. e. džb. pos. Peter Gvardijančič iz Planine št. 10, 1520 gl. Vipava. — 1. e. džb. pos. Jožef Koren iz Nadlesk, 1420 gl. Lož. — 1. e. džb. pos. Matija Glavič iz Dalne vasi, 1242. Ljubljana.

Umrli so:

8. septembra. Frančiška Ciuha, delavčeva žena, 30 let. Rožne ulice št. 27, tuberkuloza.
9. septembra. Marija Suhadobnik, kurjačeva hči, 6 mesecev. Rožne ulice št. 29, božjast.
10. septembra. Ludmila Delak, revid. hči, 4 mesece, Tržaška cesta št. 20, kronična griža.

V bolnišnici:

6. septembra. Lorenc Petrič, gostač, 56 let, kronična tuberkuloza.
7. septembra. Jožef Tekstor, kovač, 48 let, vodenica.
8. septembra. Matej Vodopivec, gostač, 82 let, starost. — Lorenc Bezljaj, delavec, 24 let, pretres možganov. — Urša Lampe, dekla, 33 let, kronična tuberkuloza.
9. septembra. France Mevček, čevljar, 24 let; Vincenc Thonhauzer, vjetnik, oba za kronično pljučno tuberkulozo.
10. septembra. Primož Gubanc, dninar, 22 let, pithoraks.

Dunajska borza.

12. septembra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 10 kr.
Sreberna „	78 „ 45 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 35 „
Papirna renta, davka prosta	92 „ 95 „
Ogerska zlata renta 6%	119 „ — „
„ „ 4%	87 „ — „
„ „ papirna renta 5%	85 „ 05 „
Kreditne akcije 160 gl.	291 „ 70 „
Akoje anglo-avstr. banke 120 gl.	109 „ — „
„ avstr.-ogerske banke	833 „ — „
Länderbanke	103 „ 75 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	645 „ — „
„ državne železnice	320 „ 50 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	230 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102 „ 90 „
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75 „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „ 25 „
4% „ 1860 500	133 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864 100	167 „ 50 „
„ „ 1864 50	166 „ 75 „
Kreditne srečke 100	168 „ 50 „
Ljubljanske srečke 20	23 „ — „
Rudolfove srečke 10	— „ — „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	120 „ — „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 68 „
Francoski napoleon.	9 „ 50 ¹ / ₂ „
Nemške marke	58 „ 50 „

Naznanilo.

(2)

Na prodaj je 8 prav dobro ohranjenih, močnih vinskih sodov z železnimi obroči in sicer 7 po 40 in eden za 70 veder avstr. držečih; kje, pové opravništvo „Slovenca“.